

Факультет підготовки офіцерів запасу НАУ
Кафедра тактики та ЗВП

**Групове заняття
з навчального розділу
“Тактика авіації ПС“
дисципліни “Військова підготовка”**

**Тема 2. „Основи бойового застосування
авіаційних підрозділів і частин”**

**Заняття 1. „Основні принципи та форми
бойового застосування авіації Повітряних
Сил”**

Навчальна та виховна мета

- 1. Вивчити основні принципи та форми ведення бойових дій авіаційними підрозділами і частинами;
- 2. Ознайомити зі способами бойових дій та бойовими порядками *апчз*.

1. Тактика истребительной авиации. М.: Воениздат, 1983.
2. Боевые свойства авиационных комплексов ВС Украины.
3. Тактика авіації Повітряних Сил. Житомир: 2009. НАУ.
4. Оборонна політика України (Біла книга),МО України, 2006.
5. Державна програма розвитку ЗС України на 2006-2011 роки К., МОУ,2005.

Навчальні питання:

- 1. Основні принципи ведення бойових дій авіаційними підрозділами та частинами.
- 2. Основні форми бойового застосування авіації Повітряних Сил.
- 3. Способи бойових дій і бойові порядки авіаційних підрозділів та частин.

1. Основні принципи ведення бойових дій авіаційними підрозділами та частинами.

Принципи – це основоположні правила, якими необхідно керуватися при ведення бойових дій. Вивчення досвіду бойових дій авіації в війнах і військових конфліктах показало, що основними принципами ведення бойових дій авіаційними підрозділами, частинами і з'єднаннями є:

1. Постійна висока бойова готовність до виконання бойових завдань.
2. Зосередження основних зусиль авіації на основних напрямках у вирішальний момент для виконання головних завдань.
3. Активність, рішучість і раптовість дій.
4. Безперервність бойових дій.
5. Економія сил і засобів.
6. Своєчасний маневр авіаційними підрозділами, частинами і з'єднаннями.
7. Завчасне створення резервів, їхнє вміле використання і своєчасне відновлення.
8. Тісна взаємодія між родами авіації, а також з об'єднаннями, з'єднаннями інших видів ЗС і родів військ.
9. Всебічне забезпечення бойових дій.
10. Централізоване управління авіацією з широким застосуванням автоматизованих систем управління (АСУ) військами і зброєю.
11. Облік і повне використання морально-психологічних факторів в інтересах виконання поставлених завдань.

2: Основні форми бойового застосування авіації Повітряних Сил

6

Форми застосування авіації Повітряних Сил зумовлюються необхідністю ефективного виконання покладених на них завдань та їх специфікою.

В залежності від масштабу бойових дій, особливостей родів авіації, які в них застосовуються, а також характеру завдань, що виконуються, основними формами бойового застосування авіації Повітряних Сил є:

- *авіаційні удари;*
- *повітряні бої;*
- *повітряні битви;*
- *спеціальні бойові польоти;*
- *бойові дії.*

Авіаційний удар – організований вплив авіації на противника для ураження його наземних (морських) об'єктів із застосуванням авіаційних засобів ураження (АЗУ).

В залежності від складу сил, які залучаються для виконання авіаційного удару, він може бути поодиноким, груповим і масованим.

- Поодинокий авіаційний удар завдається окремим ЛА, який атакує ціль з одного або декількох заходів. Він закінчується виходом від цілі після виконання останньої атаки.
- Груповий авіаційний удар завдає авіаційне з'єднання, частина (підрозділ) для ураження одного або кількох об'єктів противника в обмеженому районі в короткий термін.
- Масований авіаційний удар завдається угрупованням авіації Повітряних Сил звичайно по кількох об'єктах, а іноді і по одному важливому об'єкту у визначеному районі.

Повітряний бій – озброєна протидія в повітрі поодиноких літаків (вертольотів), підрозділів авіації з метою знищення повітряного противника, відбиття його атак, примушення до відмови від виконання поставленого завдання.

Повітряні бої у залежності від умов проведення поділяються:

- за складом сил, які приймають в них участь (поодинокий – ведеться поодиноким літаком, вертольотом з поодиноким літаком або групою літаків (вертольотів); груповий – ведеться групою літаків (вертольотів) з поодиноким літаком або групою літаків (вертольотів) противника);
- за висотами, на яких вони ведуться (на малих, середніх, великих або у стратосфері);
- за часом доби (денні, нічні);
- за умовами погоди (у ПМУ, СМУ).

Повітряні бої, крім того, можуть бути наступальними та оборонними

Повітряна битва – сукупність організованих і взаємопов’язаних повітряних боїв авіації, що здійснюються за єдиним замислом при централізованому управлінні у визначеному районі повітряного простору з метою знищення авіації противника в повітрі та примушення його до відмови від виконання поставленого завдання.

Спеціальний бойовий політ – це дії авіації щодо виконання бойових завдань, непов’язаних із застосуванням засобів ураження. Спеціальний бойовий політ виконується для ведення повітряної розвідки, десантування, перевезення військ і вантажів, виконання завдань управління, встановлення радіоелектронних перешкод, виконання пошуково-рятувальних робіт і для інших завдань. Спеціальні бойові польоти можуть бути масованими, груповими і поодинокими.

Бойові дії – основна форма оперативного (бойового) застосування авіації ПС при спільному виконанні завдань з іншими видами ЗС України.

3. Способи бойових дій і бойові порядки авіаційних частин та підрозділів 10

- Авіаційні підрозділи, частини і з'єднання при виконанні бойових завдань застосовують різноманітні способи бойових дій.
- *Спосіб бойових дій* – це порядок застосування сил та засобів при виконанні бойового завдання.
- Способи бойових дій які застосовують авіаційні підрозділи і частини визначають порядок введення їх в дію або заняття ними положення перед нанесенням удару, що забезпечує своєчасну і найбільш ефективне ураження наземної (морської) або повітряної цілі.

Кожний спосіб бойових дій залежить від:

- умов обстановки;
- бойових можливостей *апчз*;
- характеру дій супротивника.

Кожному способу притаманні свої особливості організації і виконання бойових завдань.

Спосіб бойових дій містить один або декілька основних прийомів дій. До них відносяться:

1 - в залежності від направлення (міся) прикладення зусиль:

- зосереджені дії;
- розосередженні дії (розосередженні польоти) за часом і в просторі.

2- в залежності від розподілу зусиль за часом:

- одночасні дії, одночасне введення в бій □ одночасні спеціальні бойові польоти;
- послідовні дії, послідовне введення в бій, послідовні спеціальні бойові польоти;

3- в залежності від повноти інформації про об'єкти дій:

- дії по заздалегідь заданим об'єктам;
- дії по виявленим в ході бойових дій об'єктам;
- дії по самотійно знайденим об'єктам;

4- в залежності від терміновості дій:

- дії за планом (в встановлений час);
- дії за викликом;
- дії негайно по готовності;

5- в залежності від вихідного положення сил:

- дії з положення чергування на землі (аеродромі, майданчику);
- дії з положення чергування в повітрі;
- дії з засад на землі і в повітрі;

6- в залежності від кількості сил що беруть участь:

- дії всім складом;
- дії частиною сил.

Бойовий порядок апч ПС

Бойовий порядок – це взаємне розташування частин підрозділів □ літаків /вертольотів/ в повітрі для спільного виконання бойового польоту.

Бойовий політ – це політ на виконання бойового завдання.

Бойовий порядок визначається командиром. Частини і підрозділи різноманітних родів авіації при спільному виконанні бойового польоту діють в загальному бойовому порядку.

Бойовий порядок повинен відповідати задуму дій, які мають відбутися і забезпечувати:

- повне використання бойових можливостей окремих літаків і *апч*;
- тактичну (вогневу) взаємодію;
- успішне подолання ППО супротивника;
- найкращі умови для пошуку цілі, виходу на майданчики десантування, спостереження за повітряним простором;
- свободу маневру та застосування засобів ураження;
- зручність та безперервність управління;
- безпеку літаків (вертольотів) від зіткнення в повітрі з наземними перешкодами □ а також від ураження своїми боєприпасами.

Бойовий порядок *апч* може включати групи різноманітного тактичного призначення.

До них відносяться:

- основна (ударна, десантна, транспортна або інші) група;
- групи забезпечення;
- резерв.

Кількість, склад і місце цих груп в бойовому порядку визначається в залежності від бойового завдання і умов його виконання, а також етапу бойового польоту.

Основна група призначена для виконання головного завдання. Вона складає основу бойового порядку. **Резерв** призначений для посилення ударної групи, або виконання завдань, які раптово виникають.

Групи забезпечення призначені для створення

сприятливих умов дій ударної групи. До них відносяться:

- *Група дорозвідки*, що призначена для уточнення координат цілі;
- *Група РЕБ* виконує завдання по придушенню активними і пасивними перешкодами РЛС виявлення;
- *Група знищення засобів ППО* знищує засоби ППО в районі цілі (об'єкту);
- *Група прикриття* відбиває атаки винищувачів противника по літаках ударної групи й інших груп;
- *Демонстративна група* призначена для відволікання уваги противника від ударної групи;
- *Група позначення (освітлення)* цілі створюється при веденні бойових дій у СМУ;
- *Група контролю результатів авіаційного удару.*

Бойовий порядок груп тактичного призначення В

залежності від інтервалів, дистанцій, перевищень і понижень між літаками, підрозділами, групами, що входять у них може бути таких видів: **зімкнутий, розімкнутий і розосереджений.**

Пара і ланка діють у день, як правило, у зімкнутому або розімкнутому, а вночі – у розосередженому бойовому порядку.

Ескадрилья діє в розімкнутому або розосередженому бойовому порядку. При цьому пари і ланки можуть виконувати політ у зімкнутому або розімкнутому бойовому порядку.

Бригада ТА діє, як правило, у розосередженому бойовому порядку. При виконанні бойових завдань підрозділи тактичних бомбардувальників застосовують різноманітні форми бойових порядків.

Форми бойових порядків

- Основними формами бойових порядків підрозділів бомбардувальників є: "колона", "пеленг", "клин", "фронт", "змійка" літаків.
- Пари: "пеленг", "фронт", "колона" літаків.
- Ланка: "фронт" пар, "пеленг", "колона" пар, "клин", "колона" літаків.
- Ескадрилья: "колона", "змійка" ланок, "колона" пар, "колона" поодиноких літаків на одному або декількох ешелонах.
- Для виконання вимоги "кожна бомба, ракета, снаряд у ціль із першого заходу" у даний час більш прийнятною формою бойового порядку є "пеленг", "змійка", "колона". Ці бойові порядки при витримуванні оптимальних інтервалів і дистанцій забезпечують індивідуальне прицілювання й ефективне ураження більшості об'єктів.

1. Вивчити матеріал заняття:
2. Навчальний посібник. Тактика авіації ПС. Київ. НАУ, 2007, с 12-17.
3. Резниченко В.Г. Тактика. Москва, Воениздат, 1988, с 51-90.
4. Советская Военная Энциклопедия. Москва. Воениздат, 1976, т.6, с 542.

Тема наступного заняття:

Законспектувати і вивчити

Тема 2. Заняття 2.2.”Суть і зміст бойової готовності *апчз*”.